

Aan

De minister van Financiën van Sint Maarten

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Telefoonnummer

+5999 4619081

E-mail

info@cft.cw

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Datum

2 september 2020

Ons kenmerk

Cft 202000115

Pagina

1/6

Onderwerp

Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2020 Sint Maarten

Bijlage

-

Geachte heer Irion,

Het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) heeft op 20 augustus jl. de tweede uitvoeringsrapportage (UR) 2020 ontvangen. Conform artikel 18 lid 1 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) ontvangt het Cft de UR uiterlijk zes weken na afloop van elk kwartaal. De UR over het tweede kwartaal had uiterlijk 14 augustus ingediend moeten worden en is dus met een vertraging ingediend. In deze brief ontvangt u de reactie van het Cft op de tweede UR van 2020. Deze brief is tevens in afschrift verstuurd aan de voorzitter van de Staten en de Minister-President van Sint Maarten.

Naast de UR ontvangt het Cft maandelijks rapportages van Sint Maarten. Dit is conform de besluitvorming in de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (RMR) van 23 november 2018, herbevestigd in de RMR van 12 juli 2019¹. Sint Maarten heeft de maandrapportages tot en met juli 2020, met uitzondering van die over de maand januari 2020, tijdig aangeleverd.

Toetsingskader

Op 27 maart jl. is door de RMR besloten dat Sint Maarten op basis van artikel 25 lid 1 van de Rft mag afwijken van de normen zoals genoemd in artikel 15 lid 1 van de Rft. Over de mate waarin van deze normen kan worden afgeweken heeft het Cft op 24 juni jl. geadviseerd aan de RMR². Besluitvorming door de RMR hierover moet nog plaatsvinden.

---

¹ Brief van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) aan de minister-president van Sint Maarten d.d. 9 augustus 2019.

² Kenmerk Cft 202000078.

Oordeel

De UR toont een tekort van ANG 87,1 miljoen. Dit tekort valt lager uit dan was begroot voor deze periode (ANG 116,1 miljoen), vooral door hogere belastingbaten en lagere zorgkosten voor ambtenaren en voor sociale voorzieningen. Sint Maarten geeft aan dat de kosten voor de steunmaatregelen in het tweede kwartaal ANG 41 miljoen bedragen, maar in de UR wordt geen verdere toelichting verstrekt over het steunpakket en de overige financieel-economische gevolgen van Covid-19 op het land.

De kapitaaldienst toont een overschot. Sint Maarten heeft volgens de UR in het eerste halfjaar van 2020 nagenoeg geen investeringen gedaan.

De liquide middelen bedragen ultimo juni ANG 78,6 miljoen, een toename van ANG 34,6 miljoen ten opzichte van de stand per eind maart 2020 door met name de ontvangst van leningen voor liquiditeitssteun. Liquiditeiten ter hoogte van ANG 18 miljoen zijn geormerkt voor het verlagen van betalingsachterstanden. Het Cft vraagt Sint Maarten toe te lichten waarom dit bedrag geormerkt is en daardoor niet besteed kan worden aan het uitvoeren van steunmaatregelen om de sociaaleconomische effecten van Covid-19 te beperken.

De door Sint Maarten gerapporteerde betalingsachterstanden zijn ten opzichte van maart 2020 met ANG 5,6 miljoen afgenomen tot ANG 111,5 miljoen. De schuldquote van de collectieve sector van Sint Maarten komt uit op circa 59 procent van het bruto binnenlands product (bbp)³. Daarbij dient wel te worden aangetekend dat deze schuldquote wordt vertekend door de forse terugval in bbp in 2020.

Uit de UR blijkt geen voortgang in het verbeteren van het financieel beheer en het inhalen van de achterstand in het opstellen, aanbieden, goedkeuren en vaststellen van jaarrekeningen. Het Cft verwacht uiterlijk binnen twee weken een overzicht van de maatregelen die u neemt met betrekking tot het op gang brengen van het verbeterplan financieel beheer en de afwikkeling van de jaarrekeningen 2013 tot en met 2019. Deze maatregelen moeten erop gericht zijn om voor het einde van het jaar deze jaarrekeningen te hebben vastgesteld.

Toelichting

Het Cft constateert dat de kwaliteit van de toelichting in de UR is afgenomen. Zo is een aantal overzichten, waaronder het leningenoverzicht, niet bijgewerkt, is een aantal bedragen geschat en wordt de prognose voor 2020 vergeleken met een onbekende begrotingsversie.

Covid-19 en begroting 2020

De wereldwijde Covid-19 crisis noopte Sint Maarten eind maart 2020 tot het nemen van drastische maatregelen waaronder de sluiting van het luchtruim en de haven met het volledig stilvallen van onder meer het toerisme tot gevolg.

---

³ O.b.v. een bbp van ANG 1.462 miljoen (Note Economic Developments, CBCS, juli 2020).

Om de sociaaleconomische gevolgen van deze crisis te kunnen opvangen presenteerde Sint Maarten in april een pakket van sociaaleconomische steunacties voor de maanden maart tot en met juni 2020. Het steunpakket en de verwachte impact van Covid-19 op de inkomsten van het land zijn in de begroting verwerkt. De impact van de Covid-19 crisis, die duidelijk zichtbaar is in de uitvoeringscijfers van het tweede kwartaal, en de door de RMR gestelde voorwaarden voor de tweede tranche liquiditeitssteun, zoals de korting van de ambtenarensalarissen en politici, dienen nog wel in de begroting verwerkt te worden.

Op 20 mei 2020⁴ verzond het Cft op grond van artikel 12 van de Rft het advies bij de vastgestelde begroting 2020. In dit advies oordeelt het Cft dat de begroting 2020 niet voldoet aan de normen, genoemd in artikel 15 van de Rft. Gelet daarop gaf het Cft Sint Maarten een aantal aanbevelingen die uiterlijk 15 juli jl. verwerkt moesten worden in een begrotingswijziging (BW). Sint Maarten heeft deze BW nog niet aangeleverd.

Gewone dienst

In onderstaande tabel worden de begroting en de realisatie tot en met het tweede kwartaal met elkaar vergeleken. De UR toont een tekort van ANG 87,1 miljoen ten opzichte van een begroot tekort van ANG 116,1 miljoen. De baten vallen hoger uit dan begroot terwijl de lasten achterblijven.

<i>Bedragen x ANG miljoen</i>	Realisatie t/m Q2	Begroting t/m Q2	Vershil t/m Q2
Gewone dienst baten	196,7	185,1	11,6
Gewone dienst lasten	283,8	301,2	17,4
Begrotingssaldo	-87,1	-116,1	29,0

De baten zijn met ANG 11,6 miljoen hoger uitgevallen. Dit wordt vooral veroorzaakt door de hogere ontvangsten van de loonbelasting (+ ANG 5,3 miljoen). Ook de overige baten tonen hogere ontvangsten (+ ANG 6,5 miljoen). Sint Maarten geeft aan dat dit bedrag gedeeltelijk nog gerubriceerd moet worden onder de baten van de belastingen en/of vergunningen. De ontvangsten van de motorrijtuigenbelasting blijven echter nog duidelijk achter (- ANG 1,2 miljoen) na het optreden van de problemen met de uitgifte van kentekens aan het begin van het jaar. Sint Maarten verwacht dat deze belastingen in het derde kwartaal zullen worden ontvangen.

Een lagere lastenrealisatie is in vrijwel alle categorieën zichtbaar. Met name de personeelskosten (- ANG 6 miljoen), de sociale voorzieningen (- ANG 5,8 miljoen) en de goederen en diensten (- 3,1 miljoen) zorgen voor een lagere realisatie dan begroot. Bij de personeelskosten zijn met name de achterblijvende kosten voor de ziektekosten van ambtenaren opvallend te noemen. Bij de sociale voorzieningen zorgen met name de kosten van pp-kaarthouders voor de onderschrijding, terwijl Sint Maarten als gevolg van de Covid-19 crisis eerder uitging van een stijging in deze voorzieningen. Een verklaring voor deze onderschrijding wordt in de UR niet verstrekt. Het Cft wenst op deze punten nader geïnformeerd te worden.

---

⁴ Kenmerk Cft 202000060.

Sint Maarten geeft aan dat de kosten van de steunmaatregelen in het tweede kwartaal ANG 41 miljoen bedroegen. Deze gerealiseerde kosten alsmede de voortgang van de maatregelen en de ontwikkeling van de inkomstenderving als gevolg van Covid-19 worden echter niet nader toegelicht in de UR.

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst toont een overschot. Sint Maarten heeft in 2020 nagenoeg geen investeringen gedaan. Sint Maarten gaat er in de begroting vanuit voor de kapitaalinvesteringen in 2020 ANG 31,7 miljoen te moeten lenen. Zoals ook aangegeven in het advies bij de derde tranche⁵ adviseert het Cft Sint Maarten alleen kapitaalinvesteringen toe te staan die noodzakelijke vervangingsinvesteringen met hoge urgentie betreffen. Het Cft stelt voor dat Sint Maarten dergelijke investeringen opneemt in zijn liquiditeitsprognoses zodat het Cft deze verder kan beoordelen. Alle overige investeringen dienen integraal onderdeel te vormen van de hervormingsagenda.

Liquiditeitspositie

In de UR wordt per ultimo juni 2020 een totaal van ANG 78,6 miljoen aan liquiditeiten gepresenteerd, waarvan ANG 53,5 miljoen vrij beschikbaar is en ANG 25,1 miljoen geormerkt voor onder meer kapitaaluitgaven en betalingsachterstanden. De liquiditeiten zijn in het tweede kwartaal toegenomen met ANG 34,6 miljoen. Deze toename van de liquiditeiten kan onder meer worden verklaard doordat ontvangen liquiditeitssteun niet is besteed. Zo heeft Sint Maarten ANG 17,8 miljoen ontvangen voor liquiditeitssteun voor het ziekenhuis en ANG 5 miljoen voor het faciliteren van zachte leningen aan het midden- en kleinbedrijf zonder dat deze bedragen zijn aangewend⁶.

Het Cft heeft in zijn reactie bij de eerste UR 2020 verzocht het oormerken van liquiditeiten te beperken maar constateert dat de omvang hiervan echter is toegenomen. Zo bedragen de geormerkte liquiditeiten voor het aflossen van betalingsachterstanden ANG 18 miljoen. Door het ontbreken van nadere toelichting is het voor het Cft onduidelijk waarom dit bedrag geormerkt is en waarom dit bedrag niet besteed kan worden aan het uitvoeren van steunmaatregelen om de sociaaleconomische effecten van Covid-19 te beperken. Het Cft adviseert Sint Maarten nogmaals de geormerkte liquiditeiten kritisch te herzien.

Betalingsachterstanden, schuldquote en de rentelastnorm

De gerapporteerde betalingsachterstanden zijn in het tweede kwartaal met ANG 5,6 miljoen afgenomen en bedragen ANG 111,5 miljoen per ultimo juni. In het tweede kwartaal is de betalingsachterstand aan de uitvoeringsorganisatie Sociale Ziektekostenverzekering (SZV) met ANG 5 miljoen afgenomen. Ook de achterstanden bij overheidsvennootschap Telem zijn met ANG 0,6 miljoen gedaald.

---

⁵ Kenmerk Cft 202000078.

⁶ Deze bedragen zijn verrekend bij de berekening van de derde tranche liquiditeitssteun.

De schuldquote van de collectieve sector van Sint Maarten komt eind juni 2020 uit op circa 59 procent (eind maart bedroeg deze schuldquote circa 44 procent) van het bbp⁷. De schuldquote van de overheid komt eind juni uit op 80 procent van het bbp (eind maart: 63 procent). De aanzienlijke toename van de schuldquote wordt veroorzaakt door de leningen voor liquiditeitssteun, de lening van de Europese Investeringsbank van ANG 91 miljoen voor het herstel van de luchthaven en de daling van het bbp als gevolg van de economische krimp. De schuld(quote) kan in de tweede helft van het jaar verder stijgen als gevolg van additionele tranches liquiditeitssteun.

Op basis van de beschikbare gegevens stelt het Cft vast dat de rentelasten van de collectieve sector van Sint Maarten, gegeven de zeer lage rente van de leningen waarop Nederland inschrijft, binnen de rentelastnorm liggen.

Verantwoordingen 2013 – 2019

Het Cft heeft vele malen aandacht gevraagd voor het inlopen van de achterstand bij de jaarrekeningen en onder meer gewezen op het grote belang van een tijdig vastgestelde jaarrekening voor het opstellen van een nieuwe begroting. Desondanks heeft Sint Maarten een forse, en steeds groter wordende, achterstand in het proces van het opstellen, aanbieden, goedkeuren en vaststellen van de jaarrekeningen.

In de reactie van het Cft op de eerste UR 2020 werd u nadrukkelijk verzocht ervoor te zorgen dat de vastgestelde jaarrekeningen over 2013 en 2014 voor het zomerreces bij het Cft waren ingediend en dat de jaarrekeningen 2015 en 2016 door de Staten waren behandeld. In het aanleveren van de jaarrekeningen 2013 tot en met 2016 wordt door het Cft echter geen enkele voortgang waargenomen. De jaarrekeningen over 2013 en 2014 zijn in maart 2019 door de Staten goedgekeurd, maar nog niet vastgesteld en aangeleverd bij het Cft. De jaarrekening 2015 dient nog door de Staten te worden behandeld en de jaarrekening 2016 moet nog aan de Staten worden aangeboden.

Het Cft constateert dat de geplande oplevering van de jaarrekeningen 2017 en 2018 steeds verder in de tijd opschuift. In de vierde UR 2019 was aangegeven dat de jaarrekeningen 2017 en 2018 in het eerste kwartaal van 2020 door de ministerraad zouden worden goedgekeurd. In de eerste UR van 2020 werd de verwachting uitgesproken dat dit in juli 2020 het geval zou zijn terwijl uit de planning in de tweede UR inmiddels blijkt dat dit de maand september wordt.

In artikel 18 lid 4 van de Rft is bepaald dat Sint Maarten uiterlijk 31 augustus van ieder jaar een afschrift van de vastgestelde jaarrekening over het voorafgaande jaar aan het Cft verstrekt. Op basis hiervan had de jaarrekening 2019 uiterlijk eind augustus 2020 bij het Cft moeten worden ingediend.

---

⁷ O.b.v. een bbp van ANG 1.462 miljoen (Note Economic Developments, CBCS, juli 2020).

Financieel beheer

Adequaat financieel beheer is een noodzakelijke voorwaarde voor duurzaam houdbare overheidsfinanciën. Het financieel beheer van Sint Maarten schiet echter ernstig tekort. Het Cft constateert dat, behoudens het door de ministerraad goedkeuren van het verbeterplan in het tweede kwartaal van 2019, al ruim twee jaar nagenoeg geen voortgang wordt geboekt en leidt daaruit af dat Sint Maarten er niet in slaagt om hierin de noodzakelijke stappen te zetten.

Om een goedkeurende accountantsverklaring voor het jaar 2021 te bereiken dienen stappen gezet te worden. Het Cft heeft vele malen verzocht om informatie over wat u gaat doen om te bereiken dat deze goedkeurende accountantsverklaring verkregen gaat worden. Het Cft heeft deze informatie nog steeds niet ontvangen.

Tot slot

De gevolgen van Covid-19 en de in reactie daarop genomen maatregelen zullen ook een aanzienlijke financiële impact op de overheidsvennootschappen hebben. Aangezien de resultaten en de liquiditeitsontwikkeling van deze vennootschappen potentiële risico's vormen voor de overheidsfinanciën is het van belang dat het land voortdurend inzicht heeft in hun financiële posities en vooruitzichten. Door een goede monitoring kunnen risico's voor de overheidsfinanciën tijdig worden voorzien en gemitigeerd. In de tweede UR rapporteert u niet over deze risico's. Het Cft vraagt nogmaals uw bijzondere aandacht hiervoor en verwacht uw specifieke rapportage hierover in zowel de eerstvolgende maand- als kwartaalrapportages.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid die te geven.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De voorzitter van de Staten van Sint Maarten
De Minister-President van Sint Maarten
De waarnemend secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Sint Maarten